

TECHNOLOGIA INSTALACJI SOLARNEJ

WYCIĄG Z PROJEKTU WYKONAWCZEGO

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Podstawa opracowania
3. Zakres opracowania
- .....
- .....
- .....
- .....
20. Instalacja solarna
  - Układ technologiczny instalacji solarnej
  - Uwagi końcowe dla instalacji solarnej
  - Zestawienie podstawowych materiałów

SPIS RYSUNKÓW

- S3/1-1 Schemat technologiczny instalacji solarnej
- S3/1-5 Rzut fragmentu dachu – kolektory słoneczne

1. WSTĘP

Projektowana inwestycja obejmuje adaptację na cele kulturalne byłej kopalni węgla kamiennego „Julia” w Wałbrzychu. Zakresem prac objęte są następujące budynki:

- budynek nr 1
- budynek nr 3
- budynek nr 4
- budynek nr 5
- budynek nr 6
- budynek nr 7+9
- budynek nr 8
- budynek nr 10
- budynek nr 11

Niniejsze opracowanie obejmuje projekt wykonawczy kotłowni gazowej zlokalizowanej w budynku numer 1, pracującej dla potrzeb instalacji centralnego ogrzewania, nagrzewnic wentylacyjnych oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynku numer 1.

2. PODSTAWA OPRACOWANIA

Podstawę opracowania stanowią:

- zlecenie i umowa z Inwestorem;
- podkłady budowlano-konstrukcyjne;
- projekt wykonawczy instalacji centralnego ogrzewania;
- projekt wykonawczy wentylacji mechanicznej;
- projekt wykonawczy instalacji wod-kan;
- uzgodnienia z Inwestorem;
- obowiązujące normy i przepisy w zakresie projektowania kotłowni gazowych i stacji przygotowania c.w.u. oraz instalacji solarnych;
- literatura fachowa i katalogi urządzeń.

3. ZAKRES OPRACOWANIA

Projekt obejmuje:

- bilans cieplny;
- rozwiązanie układu cieplnego kotłowni i stacji przygotowania c.w.u.;
- rozwiązanie układu technologicznego solarnego wspomaganie podgrzewu c.w.u.;
- dobór urządzeń technologicznych i elementów zabezpieczających układ;
- wytyczne dla układu automatyki i aparatury kontrolno-pomiarowej;
- rozwiązanie przewodów spalinowych i wentylacji kotłowni;
- sprawdzenie obciążenia cieplnego pomieszczenia kotłowni;
- wytyczne dla branż;
- zestawienie podstawowych materiałów.

20. UKŁAD TECHNOLOGICZNY INSTALACJI SOLARNEJ

20.1. Charakterystyka instalacji solarnej

W skład instalacji solarnej wchodzi:

- kolektory słoneczne;
- obieg ładowania – od kolektorów do zbiornika buforowego c.w.u.;
- obieg rozładowania – od zbiornika buforowego do podgrzewacza c.w.u.

Zgodnie z wykonanymi obliczeniami maksymalne zapotrzebowanie ciepła dla podgrzewania ciepłej wody użytkowej wynosi: $Q_{c.w.u.} = 63,1 \text{ kW}$.

20.2. Kolektory słoneczne

Zgodnie wykonaną analizą zaprojektowano 9 szt. kolektorów typu CTE 220 CH 2 o powierzchni czynnej absorbera dla każdego urządzenia 2,49 m².

Według danych katalogowych firmy Schüco natężenie jednostkowe przepływu dla kolektorów wynosi 15 dm³/h/m².

20.3. Przepływ przez pole projektowanych kolektorów

Przepływ dla 3 kolektorów wynosi:

$$Q = 3 \cdot 15 \cdot 2,49 = 112 \text{ dm}^3/\text{h}.$$

Zgodnie z wytycznymi firmy Schüco minimalne natężenie przepływu dla pola kolektorów wynosi 150 dm³/h – taką wartość przyjęto do dalszych obliczeń.

Przepływ dla 6 kolektorów wynosi:

$$Q = 6 \cdot 15 \cdot 2,49 = 224 \text{ dm}^3/\text{h}.$$

Przepływ dla 9 kolektorów wynosi:

$$Q = 9 \cdot 15 \cdot 2,49 = 336 \text{ dm}^3/\text{h}.$$

20.4. Opis obiegu ładowania – od kolektorów do zbiornika buforowego c.w.u.

Energia słoneczna pozyskana w kolektorach słonecznych jest przekazywana do podgrzewu c.w.u. poprzez węzownicę zbiornika buforowego. Nośnikiem ciepła energii słonecznej w tym obiegu jest czynnik solarny firmy Schüco.

Jako zbiornik buforowy c.w.u. zastosowano podgrzewacz z węzownicą firmy Schüco typu PS 1000-1.

Dane zastosowanego zbiornika:

- pojemność nominalna: 980 dm³;
- wysokość z izolacją termiczną: 2130 mm;
- średnica z izolacją termiczną: 990 mm;
- masa netto: 195 kg.

Podłączenie kolektorów oraz rurociągi doprowadzające czynnik solarny do pomieszczenia kotłowni zaprojektowano z rur miedzianych łączonych lutem twardym.

Rurociągi będą prowadzone pod stropem pomieszczenia kotłowni, a następnie w bruzdzie w ścianie wewnętrznej i w przestrzeni pod dachem budynku.

20.5. Wymiarowanie przewodów

Wymiarowanie przewodów wykonuje się zakładając minimalną prędkość przepływu czynnika $0,2 \div 0,8$ m/s.

Stąd, zgodnie z wytycznymi firmy Schüco, należy zastosować średnice:

- dla 3 kolektorów - przepływ $150 \text{ dm}^3/\text{h}$: dn 18x1 mm;
- dla 6 kolektorów - przepływ $224 \text{ dm}^3/\text{h}$: dn 18x1 mm;
- dla 9 kolektorów - przepływ $336 \text{ dm}^3/\text{h}$: dn 18x1 mm.

Zaprojektowano przewody wykonane z rur miedzianych.

20.6. Dobór przeponowego naczynia wzbiorcze

Pojemność znamionową naczynia wzbiorcze obliczono ze wzoru:

$$V_N = \frac{(V_v + V_2 + z \cdot V_k)(p_e + 1)}{(p_e - P_{st})}$$

gdzie:

V_N – pojemność znamionowa naczynia wzbiorcze

V_v – objętość zabezpieczającej poduszki wodnej = $0,005 \cdot V_A$ [dm^3] (min. 3 dm^3).

V_A – pojemność całkowita instalacji solarnej

- pojemność 9 kolektorów CTE 220 CH 2, każdy o pojemności $1,75 \text{ dm}^3$: $15,75 \text{ dm}^3$

- pojemność rury 18x1 mm – $0,201 \text{ dm}^3/\text{m}$, długość = 80 m: $16,08 \text{ dm}^3$

- pojemność węzownicy zbiornika buforowego: $19,60 \text{ dm}^3$

RAZEM:

$51,43 \text{ dm}^3$

$V_v = 0,005 \cdot 51,43 = 0,257 \text{ dm}^3$ - przyjęto 3 dm^3

V_2 - zwiększenie objętości czynnika przy nagrzaniu się instalacji:

$$\beta = 0,13$$

$$V_2 = V_A \cdot \beta = 51,43 \cdot 0,13 = 6,69 \text{ dm}^3$$

p_e – dopuszczalne nadciśnienie końcowe [bar], $p_e = p_{si} - 0,1 \cdot p_{si} = 6 - 0,1 \cdot 6 = 5,4$ bar

(p_{si} - ciśnienie otwarcia zaworu bezpieczeństwa: 6 bar)

p_{st} – ciśnienie wstępne poduszki azotowej w przeponowym naczyniu wzbiorczym [bar]

$$p_{st} = 1,5 \text{ bar} + 0,1 \text{ bar} / \text{m} \cdot H = 1,5 + 0,1 \cdot 15 = 3,0 \text{ m}$$

H – wysokość statyczna instalacji: 15 m

V_k – pojemność 1 kolektora: $1,75 \text{ dm}^3$

z – liczba kolektorów: 9 szt.

$$V_N = \frac{(3 + 6,69 + 9 \cdot 1,75)(5,4 + 1)}{5,4 - 3,0} = 67,84 \text{ dm}^3.$$

Dobrano naczynie wzbiorcze przeponowe Reflex typ S 80 – pojemność całkowita 80 dm^3 , ciśnienie robocze 10 bar, ciśnienie zadziałania zaworu bezpieczeństwa 6,0 bar (+10%), wymiary

naczynia: $D_n = 480 \text{ mm}$, $H = 538 \text{ mm}$, $d = 1''$.

Alternatywnie można zastosować naczynie wzbiorcze przeponowe firmy Schüco o pojemności minimum 68 dm^3 .

20.7. Pompa obiegowa solarna

Obliczeniowy przepływ: $V = 336 \text{ dm}^3/\text{h} \cdot 1,1 = 370 \text{ dm}^3/\text{h} = 0,4 \text{ m}^3/\text{h}$

Strata ciśnienia w obiegu grzewczym:

- instalacja solarna	45 kPa
- armatura	5 kPa
- węzownica podgrzewacza	15 kPa
	<hr/>
	65 kPa

Na obiegu solarnym będzie pracowała pompa 3-biegowa WILO ST 20/9 wchodząca w zakres dostawy stacji solarnej PS-1.2 FS. Dla wydajności $0,4 \text{ m}^3/\text{h}$ pompa osiąga wysokość podnoszenia w zakresie $18 \div 77 \text{ kPa}$.

20.8. Dobór zaworu bezpieczeństwa

Obieg solarny będzie zabezpieczony przy pomocy zaworu bezpieczeństwa wchodzącego w zakres dostawy stacji solarnej PS-1.2 FS.

Nastawa zastosowanego zaworu: 6 bar.

20.9. Pompa napełniająca i zbiornik wyciekowy

Projektuje się zbiornik wyciekowy o pojemności $V = 53 \text{ dm}^3$. Zbiornik wykonać z rury stalowej o średnicy $d_n = 30 \text{ cm}$ i wysokości 75 cm . Należy dospawać do rury płyty stalowe, które staną się dnem i górą zbiornika. Tak wykonany zbiornik należy odpowiednio zabezpieczyć antykorozyjnie i wywiercić otwory. Zbiornik przewiduje się umiejscowić na stojakach.

Dobrano przenośny zestaw do napełniania, odpowietrzania i czyszczenia instalacji solarnych firmy Schüco, wspólny dla wszystkich kotłowni kompleksu kopalni „Julia”. Zaprojektowana stacja solarna wyposażona jest w króćce do wpięcia zestawu.

Powyższe urządzenia muszą być przystosowana do roztworu solarnej firmy Schüco.

20.10. Zawory regulacyjne

Na przewodach instalacji solarnej przed każdym polem kolektorów projektuje się zainstalowanie zaworu regulacyjnego firmy HERZ typu Strömax MS 4216, $d_n = 15 \text{ mm}$, z przyłączami do lutowania.

Zawory należy zamontować w przestrzeni pod dachem budynku.

20.11. Opis obiegu rozładowania – od zbiornika buforowego c.w.u. do podgrzewacza c.w.u.

Wstępnie podgrzana ciepła woda użytkowa jest przekazywana ze zbiornika buforowego do podgrzewacza c.w.u., w którym w razie potrzeby dogrzewana jest poprzez węzownicę zasilaną czynnikiem grzewczym z kotłów.

Zastosowano podgrzewacz c.w.u. z węzownicą firmy Schüco typu PS 500-1.

Dane zastosowanego podgrzewacza:

- pojemność nominalna: 490 dm³;
- wysokość z izolacją termiczną: 1725 mm;
- średnica z izolacją termiczną: 850 mm;
- masa netto: 135 kg.

Na obiegu rozładowania będzie pracowała pompa przeładowania, wymuszająca obieg c.w.u. pomiędzy zbiornikiem buforowym a podgrzewaczem c.w.u.

20.12. Dobór pompy przeładowania

Obliczeniowy przepływ: $V = 0,5 \text{ m}^3/\text{h}$.

Strata ciśnienia w obiegu przeładowania: 10 kPa.

Dobrano pompę dla ciepłej wody użytkowej WILO Star-Z 20/4 - z przełączaniem ręcznym.

Dane dobranej pompy:

- zasilanie: 1~ 230 V, 50 Hz
- pobór mocy: $P_1 = 0,07 \text{ kW}$
- pobór mocy: $P_2 = 0,02 \text{ kW}$
- prąd: $I = 0,3 \text{ A}$
- średnica króćca: Dn 20 mm

20.13. Zawór mieszający trójdrogowy

Na przewodzie instalacji c.w.u. za podgrzewaczem projektuje się zainstalowanie zaworu trójdrogowego mieszającego w celu zabezpieczenia instalacji wewnętrznej c.w.u. przed zbyt wysoką temperaturą.

Przepływ: $q_{h,max} = 1,0 \text{ m}^3/\text{h}$

Zakładany spadek ciśnienia na zaworze: $\Delta p = 0,05 \text{ bar}$

$$k_v = \frac{q_{h,max}}{\sqrt{\Delta p}} = \frac{1,0}{\sqrt{0,05}} = 4,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

Zastosowano zawór trójdrogowy firmy ESBE, typ 3 MGP 20.

Dane zaworu:

- dn = 20 mm
- $k_{vs} = 6,3 \text{ m}^3/\text{h}$

- rzeczywisty spadek ciśnienia na zaworze: $\Delta p = 3 \text{ kPa}$
- Zawór będzie współpracował z siłownikiem ESBE ARA643.

20.14. Odpowietrzenie

Obieg czynnika solarnej wyposażony jest w odpowietrznik wchodzący w zakres dostawy stacji solarnej PS-1.2 FS.

Dodatkowo w najwyższych punktach instalacji solarnej, na dachu, zastosowano separatory powietrza typ Flamcovent Solar do instalacji solarnych firmy Flamco.

21. UWAGI KOŃCOWE DLA INSTALACJI SOLARNEJ

21.1. Uwagi ogólne

Konstrukcja dachu powinna być zaprojektowana i wykonana w sposób umożliwiający montaż profili, mocowań i innych elementów konstrukcyjnych instalacji solarnej.

Decyzję o podjęciu wykonawstwa instalacji solarnej pozostawia się Inwestorowi.

Firma instalacyjna, której zostanie zlecone wykonawstwo kotłowni z układem solarnym musi posiadać aktualną autoryzację firm De Dietrich oraz Schüco.

21.2. Warunki wykonania instalacji z rurociągów miedzianych

Rurociągi instalacji solarnej powinny być wykonane z rur miedzianych. Rury z miedzi winny posiadać świadectwo dopuszczające je do stosowania.

Połączenia muszą być odporne na ciśnienie i temperatury z uwzględnieniem maksymalnej temperatury postojowej kolektorów.

Rury z miedzi należy ciąć zachowując prostopadłość do osi rury a po cięciu należy usunąć zanieczyszczenia i wykalibrować końce rur.

Można łączyć instalacje poprzez złączki kielichowe. Złącza wykonywać lutem odpornym na temperaturę do 200°C. Należy wówczas stosować łączniki kapilarne fabrycznie wytworzone.

W przyłączach do armatury należy stosować połączenia rozłączne gwintowane. Przed lutowaniem powierzchnie powinny być oczyszczone do metalicznego połysku. Niedopuszczalne są połączenia rur poprzez wywijanie krawędzi rury miedzianej dla utworzenia złącza kołnierzonego i stosowanie łączników zaciskowych.

Lutowanie należy przeprowadzać zgodnie z instrukcją lutowania stosując następujące zalecenia:

- sprawdzanie i ewentualne kalibrowanie łączonych elementów;
- oczyszczenie bosego końca rury oraz kielicha;
- powlekanie bosego końca rury topikiem;
- wsunięcie bosego końca rury w kielich do wyczuwalnego oporu;
- równomierne podgrzanie złącza do temperatury nieco powyżej punktu topienia spoiwa;
- podanie spoiwa do krawędzi kielicha;
- ochłodzenie złącza oraz usunięcie resztek topnika z obszaru złącza.

Przejście przewodów przez stropy/ściany winno być wykonane w tulejach ochronnych i izolacji. W obszarze tulei nie może być wykonane żadne odgałęzienie lub łączenie rur.

Rozstaw uchwyty przesuwnych mocujących winien wynosić 1,5 m

Do mocowania rur miedzianych powinny być stosowane obejmy miedziane. W przypadku stosowania uchwytów stalowych pomiędzy obejmą stalową a przewodem miedzianym należy umieścić na całym obwodzie przekładkę ochronną z wełny mineralnej wytrzymującej do 200°C.

Należy przestrzegać zasad kompensacji przewodów miedzianych.

Na odcinkach prostych rurociągów miedzianych o długości powyżej 10 m należy stosować kompensatory U-kształtkowe o wymiarach 40x40 cm. Maksymalna odległość pomiędzy kompensatorami L = 10 m.

Na połączeniu armatury oraz urządzeń stalowych i rurociągów miedzianych zastosować przekładki teflonowe.

Roboty instalacji należy wykonać zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez „COBRTI Instal” zeszyt nr 6 oraz zeszyt nr 10.

21.3. Izolacja

Przewody instalacji solarnej należy zaizolować wełną mineralną wytrzymującą > 200°C zgodnie z zaleceniami producenta instalacji solarnej.

Grubość izolacji powinna wynosić minimum 20 mm.

Zbiorniki c.w.u. i inne urządzenia (pompy, stacja solarna) należy zamówić z prefabrykowaną izolacją termiczną.